

SZARVAS és VIDEKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:
Jókai Mór-utca 1257. szám, hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.
BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.
Felelős szerkesztő BENZÜR SÁNDOR.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 4 frt. — Félévre . . . 2 frt
Negyedévre . . . 1 frt. — Egyes szám . 8 kr.

Kiadóhivatal:

Beliczey-utca 11. szám. (saját ház,) hová az elő-
fizetési pénzek intézendők.
Hirdetéseket jutányos áron elfogad.
BÉLYEGDIJ MINDEN HIRDETÉSÉRT 30 KRAJÓR.
Kiadó a lap tulajdonos SÁMUEL ADOLF.

A közegészség.

A közvagyonosodás és közműveltség terjedése mellett, a közegészség fejlesztése, s ezzel kapcsolatban a nemzet természetes gyarapodásának emelése képezi azon tényezőket, melyen az állam létele alapszik.

Sok mindenféle intézkedés tétetett már, a közegészség emelésének érdekében, a törvényhozás különös gondoskodásának tárgyát képezte a nagymérvű gyermek halandóság megakadályozása, mégis ha az elhaltak számát vizsgáljuk, fájdalommal kell tapasztalnunk, hogy az elhaltak igen jelentékeny százaléka a gyermek, különösen pedig, az egy éven aluli gyermekekre esik.

Bélhurut, kanyaró, vörheny, differia, és jó ég tudja mi mindenféle nyavalyák, évenként a gyermekek óriási százalékát ragadják el.

A statisztikai adatok megdönthetetlen tényként igazolják, hogy a hazánkban élő összes nemzetiségek között a legszaporább a magyar, és alig van Európának egy-két népfaja, melynél 1000 lélekre számítva, a születések perzentje magasabb mint a magyar fajé, mégis azt tapasztaljuk, hogy a magyarság a természetes szaporulat útján nagyon lassan gyarapodik. Hogy ezen természetes szaporulat utján gyarapodás, nincsen arányban a magas születési százalékkal annak okát ismét a statisztika fejt meg, mely kimutatja, hogy sehol Európában nem oly ijesztően nagymérvű a gyermek halandóság, mint a magyar fajnál.

Ezen szomorú ténynyel nemcsak a törvényhozásnak, de a társadalomnak is számolni kell,

és nem csupán a törvényhozásnak, de a társadalomnak is oda kell hatni, hogy a magyarság jól felfogott érdekében, ha nem is bírjuk e bajt egyszerre megszüntetni, legalább csökkentésük ázt.

Azon okok felsorolása, melyre a nagymérvű gyermek halandóság visszavezethető, nemcsak hosszas, de ugyszólván lehetetlen. Legelső és legnagyobb oka a nép-tudatlansága és nembánomsága. Igaz ugyan, hogy e téren is, a haladás nyomaival találkozunk, mert kezd már annyira felvilágosodni a nép, miszerint nemcsak a beteg állatját kell jól felfogott érdekében az állatorvossal megvizsgáltatni, hanem szükségesség, hogy a beteg gyermekét is orvosoltassa, de hol vagyunk még attól, hogy mindazon óvintézkedések, melyek a fertőző nyavalyák megszüntetésére, vagy legalább tovább terjedésének meggátolására alkalmasak foganatba vétessenek. A fertőző betegségek alkalmával a hatóságok elrendelik ugyan a szoros zárt, de a nép tudatlansága és nembánomsága folytán, nem tudják utját állni, hogy a fertőző nyavalya házról-házra ne hurcoltassék, mert a szoros zár alkalmazásában a nép, még mindig a szabad cselekvési képesség meggátolására irányuló korlátozást, nem pedig üdvös intézkedést lát.

A gyermekek halandóságának további okát képezi az orvosok hiánya is, hány szülő nem veheti igénybe az orvos segélyét, mert mesze földön orvosra nem talál!

Kétségtelen, hogy ezen állításunk, különösen az orvosok részéről tagadásba fog vétetni, pedig valójában állításunk a tapasztalati tények-

nek megfelel, mert a hatósági orvosok minden kritikán alóli díjazásra azt eredményezi, mi, szerint az orvosok a vidék mellőzésével a városokban telepednek le, hol igaz, hogy nagyobb a konkurencia, de könnyebb a hírnévszerzés is, ennek reményében azután hosszabb időn át küzdenek a kezdet nehézségével, de viszont nem kötelesek 25—30 krért látogatást tenni, és receptet írni. Pedig e bajon a hatósági orvosok megfelelőbb díjazása mellett könnyen lehetne segíteni, mert azt kívánni az orvostól, hogy hosszú tanulása által elért tudását ugyszólván ingyen értékesítse mégsem lehet.

A fáradhatlan emberi elme, a baj forrását kutatva, újabb és újabb gyógyszereket fedez fel, melylyel különösen a fertőző nyavalyák terjedését akarja meggátolni. Így a ragályos himlőt megelőzi a védhimlő, a differiát a szerummal való oltással, a módok tehát sok esetben megvolnának, de a kivitel nehézségbe ütközik, mert arról gondoskodva éppen nincsen, vagy nem kellőleg, hogy a nem egy izben drága gyógyszerek, a vagyontalan betegeknek ingyen vagy mérsékelt díj mellett szolgáltatassanak ki, így az orvos hiába prescribál, a kivitel eszköz hiányában elmarad.

Még számos hasonló esetet lehetne felsorolni, melyek a közegészség nagyon is gyenge lábón állását, és az e téren tapasztalható hiányok megszüntetésére teendő intézkedéseket indokolják, de mindezek felsorolása nemcsak a jelen felszólalás keretén tul esik de a hiányok köz-tudomásuk is.

SZARVAS és VIDEKE TÁRCZAJA.

Az ősz oly szomorú.

Irta: Végváry Ferencz.

Ah, az ősz oly szomorú!

Tele van fájdalommal, szomorúsággal. A lelkünk, minden ok nélkül, elmerül a bánatba és a gondolkodásunk is komolyabb lesz, bárha nem is akarjuk. Jóformán mindenki filozofál a mulandóságról, a gyarlóságról hogy ez a borús őszi hangulat kiábrándítja a napsugaras nyár ragyogó álmaiból.

Itt, a kávéház ablakán váratlanul bevetődik az októberi napok küldő levegőjén át a hideg fény. Kipillantok az üvegtáblán, hogy mi lehet az oka. És elfog valami lemondásos szomorúság, ahogy észreveszem a Johannok és Jeanok kezemunkáit, a melylyel eltüntetik az aszfaltról a „kertet.”

A tavaszi, nyári napfényben fürdött mindigzöld granátfák ismét lekerülnek jó időre a pincze sötét zugába. Elvieszik im a nyarat, s jön helyébe a télelőző, nedves ősz.

A vasrácsot is szétszedik, s darabonként félrerakják, a zöldfestésű virágkádakat begörgeti a szolga az udvarra. Azután jön a nagy, durva seprővel, hogy eltüntesse a kád alá gyülemlett port, papírt, meg a lehullt, zörgő leveleket.

Hej, ha egy-egy ottrekedt falevél beszélni tudna, ha elmondaná-e: vajjon lázba ejtett lányka remegő keze tépte-e le az ágról a babrált vele édes izgalomban, a zöld színét, az ereit nézegetve, hogy ne kelljen a fura néznie; vagy kétkedő lelkü férfit tartotta-e ujjai között, beszélvén hozzá:

— Szép zöld voltál. Leszakítottalak; most eldoblak és csunya, sárga színűd lesz. A szépséged elmulik. Elmulik minden . . .

Bizony, elmulik minden. Lám, az a vízességtől barna karikanyom, a mit a fakád széle hagyott az aszfalton, az is oda lesz; megered az eső, s ha lassan, szemezve hull is, elmossa azt a keskeny, körbe futó sávot. Aztán a lehullott esőtől ragyog az aszfalt egész szélétében.

Más ragyogás nincs is. A verőfény elköltözött. Valahová messzire, a mosolygásával, a melegségével együtt.

A levegő olyan csunya szürke lett, tele tüdőrontó párázattal, melyben az este kigyuló lámpák beteges sárga fénye alig tud magának egy kis utacskát törni. Végig az utcákon valami nyomásztó borultság fekszik, amitől kinző melankhólia, valóságos pesszimizmus támad a lelkünkben.

Olyan sötétnek látunk mindent. A házakat, az embereket, a lelküket. Híftelenség lopja magát belénk. És úgy találjuk, hogy semmi sem igaz, semmi sem őszinte, az egész világ csak komédia. Csunya, hazug komédia sok-sok felvonásban.

S milyen bántó tudat, hogy mindnyájunknak kel benne játszani! Hja, ez az élet.

Szomorú. Mint az ősz.

Változás.

A kávéházban olvasgatva ültem,

Midőn az utcán észrevettelek,

A cigarettám akkor aludott el,

De szívem lángja akkor éledett.

Valami sugta: Ó az, menj utána!

De már nem látalak . . . Mit tegyek tehát?

Fogom magam, s a márványasztalocskán

Egy pár rossz rimet faragok reád.

A kávéházban olvasgatva ültem,

Midőn az utcán újra látalak,

De most tudom már, hogy mily csapodár vagy,

Láttodra szívem már nyugodt marad.

Te bekacsintasz hamisan mosolygva,

Föl sem veszem . . . szürcsölöm a teát . . .

És — furcsa! — ép e márványasztalocskán

Faragtam egy pár rossz rimet reád.

Végváry Ferencz.

HIREK.

— **A bányakerületi Ág. Evang.** Egyház új felügyelőjének Mts. Zsilinszky Mihály állam titkár urnak beiktatása e hó 18 Budapesten, a Deákberki Ág Ev. templomban nagy ünepélyességek között ment végbe.

— **Nyugdíjazás.** Kollár Lajos szárvasi majd berettyónfalusi kir. segéd telekkönyvvezető, a m. kir. igazságügyi miniszternek 57029/898 szám alatt kelt rendelete folytán nyugdíjaztatott.

— **Ház felavatás.** Lapunk kiadója Sámuel Adolf urnak ujonnan épített házának avatása e hó 22-én azaz tegnap délután nagy számu vendégsereg jelenlétében ment végbe. Az egyházi szertartást Klein helyettes [rabi ur végezte, s megható imával a mindenható segedelmét továbbra is kikérte a háztulajdonos s családja részére, s ezzel a házat felavatta. A szertartás végeztével kezdetét vette a házavatósi lakoma, melyen községünk intelligentiájának nagy része s a háziak rokonsága vettek részt. A házi asszonynak lekötélő s figyelmes szivessége e lakomát oly kedvessé tette, hogy az azon részt vettek sokáig szívesen fognak vissza emlékezni az ott eltöltött kedves órákra.

— **Csatornázásunk.** A múlt hét vasárnap és hétfő napjain — persze országos vásár volt Szarvason, tehát muszáj volt esőnek lenni — a várva várt eső megjött; s ez alkalommal alkalmunk volt láthatni, hogy községünk csatornázása mily szánalmas állapotban van. A piac téren a sátorok alatt arasznyi víz állott, s egyes utcákban, mint a nagytemető utca, korház utca s a Jókay Mór utca, nemcsak a kocsit utat lepte el, de egyik-másik alacsonyabb fekvésű ház udvarába is, erősen kérészkedett befelé az össze gyülemlett eső víz. Nagy ideje volna már községünk csatornázását rendezni, mert megeshetik, hogy egy hétig is fog esni az eső, s az ennek folytán össze gyülemelő víz könnyen végtetessé válhat. Jó lenne ha az Előjáróság községünk csatornázásának keresztül vitelét egyszer már komolyan megkezdtené.

— **A ma egyhete megtartott országos vásár,** a közbejött esőzés miatt a legszerényebb igényeket sem elégítette ki. Iparosaink különösen a férfi szabóknak oly rossz vásárjuk volt, hogy egyik másik vidéki szabó alig árult annyit mint a mennyibe a fuvarja került. Sopánkodtunk a szárazság miatt s úgy neki indult az őszi esőzés. hogy bokáig jártunk a sárban a — vásárban. Az őszi vásár rendszeren meghozza az esőt, még pedig a gazdáknak többnyire későn az iparosoknak többnyire korán s így azután sem az őszi vásárban, sem az esőzésben nem sok gyönyörűségük van, sem a gazdáknak, sem az iparosoknak. Nem jó van ez így jö lenne két őszi vásárt tartani. Az elsőt azért, hogy ideje korán meghozza az esőt a gazdáknak a másodikat pedig azért, hogy az iparosoknak is legyen egy jó — vásárjuk.

— **Brüller Ede** ócsai kir. járásbírósi végrehajtó, ki huzamosabb ideig mint napidíjas a helybeli kir. járásbírósi volt alkalmazásban, hirtelen meghalt. Rövid távirat, melyben nem volt halála oka megemlítve, hívta öreg édes anyját s testvérét ravatalához. Megrendítő halála, akár, betegség ankarúság küzdelem volt, hiszen a csekély napidíjból nemcsak magát kellett fentartania, hanem tehetetlen élemedett édes anyját és nővérét is. Alig két éve, hogy sok küzdelem után olyan álláshoz jutott, mely a tisztességes megélhetést lehetővé tette, s most még mielőtt fáradságos küzdelme eredményét élvezte volna, meg kellett halnia. Öszinte részvételt adozunk mi is neki megnyílt sirja előtt mi, akik ismertük s szerettük őt, mint becsületes, fáradhatlan munkás férfit. Legyen könnyű a hant porai felett.

— **Értesítés.** A helybeli „Casinó“ tagjait ez aton is tisztelettel értesitem, hogy legközelebbi intézkedésig a könyvtár ezután k e d d e n és p e n t e k e n délután 5 órától 6-ig lesz nyitva. A könyvtári szabályzat értelmében ezentúl egyszerre csak egy legfeljebb két művet lehet kivenni, a kivett könyvek két hét alatt haladéktalanul beszállítandók, újabb kivétel mindaddig nem eszközölhető, amíg az elébb kivett könyvek be nem adatnak. Szarvas 1898. okt. 19. Molnár János könyvtárnok.

— **Hazafi Verray János.** népköltő mint magát nevezni szereti — e hó 18-án Szarvasra érkezett irodalmi termékeinek értékesítése céljából, no meg hogy egy megrovási kalandot irhason, de erre aligha lesz oka, mert megérkeztek a jó eleve értesített tanulmányok tüntetőleg fogadta, s egyik másik diákokcskát annyira elragadta a lelkesedés heve, hogy a sok eljenzéstől, rekedtté kiabálta magát.

Pedig hogy a közegészség emelése fontos állami érdek, azt kétségbe vonni nem lehet, Az államnak nem egy fontos érdeke kívánja, hogy a közegészség emelkedjék, hogy többet ne említsünk, az általános védkötelezettség. a közegészségen és a testi épségen alapul. De nemcsak az államiság rideg szempontjából kívánatos a közegészség emelése, de szükséges az, az egyén és a nemzet jól telfogott érdekében is, miért is minden törekvésünkkel oda kell hatni hogy a közegészség olyan egyetemes eszme színvonalára emelkedjék, mint a hazafiság eszméje.

A közegészség elérése tekintetében az állam a társadalom támogatása nélkül a kívánatos eredményt el nem érheti. Szükséges, hogy a társadalom az iskolák, az egyházak, a sajtó, az irodalom révén közreműködjék arra, miszerint a közegészség érdeke minél szélesebb körben, az egyes családok keblén belől is, tért hódítson, ha ez meglesz, akkor a gyermek halandóság aránya fokozatosan leszál, és a magyarság, tehát az állam fentartó elem gyarapodása, az óhajtott aranyban emelkedni fog.

* * *

A nemzeti szövetség alakuló közgyűlése Szarvason.

Régen volt Szarvason annyi illusztris vendég mint e hó 16-án, midőn a nemzeti szövetség alakuló közgyűlést tartotta, e gyűlést érdekesebbé tette az, hogy ezt megelőzőleg Szarvas község képviselőtestülete rendkívüli gyűlést tartott azon indokból, hogy e gyűlésen adassék át községünk legnépszerűbb emberének Gróf Bolza Géza urnak a legfelsőbb elismerés nyilváníását jelképező Lipót-rend lovag keresztje.

Vasárnap délután — daczára az esős időnek nagyszámu közönség ment ki a helybeli indókázhoz, hogy a Budapest és Arad felől közénk érkező előkelőségeket fogadják. Az érkezőket Dr. Mázor Elemér talpra esett beszéddel üdvözölte, mely üdvözlő beszédre Dr. Herczeg Mihály mint a nemzeti szövetség országos elnöke válaszolt, s úgy a maga mint a vele jött társai nevében megköszönte a szívélyes fogadtatást.

Délután pontban 3 órakor az Árpád szálló dísztermében kezdetét vette községünk és a környék színe javának részvétele mellett a „képviselőtestületi közgyűlés, melyet Melis János községi bíró megnyitván, átadta a szót Dancs Béla I. jegyzőnek, ki is lendületes szavakkal jelentette be, hogy e gyűlésnek egyedüli tárgya az, hogy Gróf Bolza Géza ő méltóságának, Ő Felsége a király által adományozott Leopold rend lovagkeresztje átadassék, s erre felkérte az előjáróság nevében Szirmay L. Árpád, Mikolay Mihály, Salacz Oszkár, Melis György és Csicsely János képviselőkből alakított küldöttséget miként menjenek el az ünnepeleért.

Kis vártatva a teremben levők eljenzése között léptek a gyűlés helyiségébe megyénk főispánja Dr. Lukács György, Gróf Bolza Géza Dr. Herczeg Mihály prorektor, Komlósi Ferenc kanonok s országgyűlési képviselő, Kis János, Dr. Krivácsy Géza, Dr. Barthos Andor miniszteri titkár, Dr. Fábry Sándor alispán, Rezey Szilvius tanfelügyelő, s elfoglalták a részükre fentartott helyeket. — Majd megyénk főispánja emelkedett szelleműbeszéddel emlékezett meg Gróf Bolza Gézáról, ki mintaképe az önzetten bazi-

fiságnak s kinek szerénységénél csak erőnei nagyobbak s az ő ernyedetlen munkásságát nem csak szülővárosa Szarvas, nemcsak a megye ismeri, de elismerte ezt koronás királyunk is, kif. é. Aug. 27-én kelt legfelsőbb rendeletével Gróf Bolza Gézának a Lipótrend lovag-keresztjét adományozta. Beszéde végeztével az ünnepelethez fordult, a jelen voltak eljenzései közt mellére tüzte a legfelsőbb kegy által juttatott érdemrendet. — Mire az ünnepele megható szavakban adott hódoló köszönetének kifejezést e nem remélt, s nem várt kitüntetésért. — Eljenzéssel fogadott beszéde után a főispán berekesztvén a díszgyűlést, kezdetét vette a nemzeti szövetség megalakuló közgyűlése.

Gróf Bolza Géza mint a „szarvasi nemzeti szövetség elnöke vette át a szót s rövid szavakkal ismertette a szarvasi szövetkezet megalakulását, s többek közt elmondotta, hogy a szövetkezetnek eddig elé 380 tagja van, s mint említésre méltó dolgot felhozta, hogy a tagok nagyrésze a földmives osztályból került ki. Utánna Dr. Herczeg Mihály mint a nemzeti szövetség országos elnöke vette át a szót, s másfél óráig tartó szép beszédében, a hallgatóság gyakori helyeslése között fejtegette a nemzeti szövetség célját, t. i. hogy társadalmi uton kell tért foglalnunk a magyarság érdekében a nemzetiségek között. — Lendületes beszédét nagy figyelemmel hallgatta a jelen volt közönség s beszéde végeztével a szövetkezetet megalakítottak nyilvánítták s felkérte a jelen voltak a tiszti kar megalakítására. Elnökké Gr. Bolza Géza társelnökké Benka Gyula főiskolai igazgató, al elnökké Szirmai L. Árpád és Zvarinyi János, titkárrá Dr. Mázor Elemér, jegyzőkké: Liska János tanár, Dr. Sziráczky János, pénztárnokká Dr. Glasner Adolf, könyvelővé Nagy László lettek megválasztva s ezenkívül a felügyelő bizottság s az igazgatóságba községünk 53 kiváló polgára lett beválasztva.

Ennek megtörténte után a gyűlés alatt érnzett sürgönyök lettek felolvasva, melyek közül kiemelendő Gróf Csáky Albjn orsz. gyűlési képviselőnk sürgönye ki is 200 koronával a szövetség alapítói közzé kéréte magát felvétetni.

A sürgönyök felolvasása után Dr. Krivácsy Géza indítványa folytán Ő Felségéhez üdvözlő távirat küldése lett elhatározva — s e távirat Báró Bánfy kormányelnökhöz lett intézve azzal hogy azt a legfelsőbb helyre eljuttatni kegyeskedjék. — A sürgöny szövegének felolvasása után agyűlés feloszlott, de csak látszólag, mert alig egy óra mulva az egész közönség ismételve találkozott a gyűlés helyén rendezett banketten.

Este nyolcz órakor az Árpád Szálloda fényesen kivilágított dísztermébe csak ny ö z ö n l ö t t a résztvevők serege, s néhány percz alatt minden hely el volt foglalva, községünk hölgyközönsége pedig a karzatokon foglalt helyet. — 1/49 kor megérkeztek a körünkben időző illusztris vendégek is, s kezdetét vette a banket.

Az első pohárköszöntőt megyénk főispánja lendületes szavakkal, — melyet a közönség állva hallgatott — a király egészségére mondotta. — Majd Szirmai L. Árpád, s ismételve megyénk főispánja, Herczeg Mihály, Dr. Fábry Sándor, Komlósy Ferenc, Benka Gyula, Rezey Szilvius, E. Illés László. Dr. Salacz Oszkár s mások mondottak szebbnél szebb pohárköszöntőket részint a mai nap ünnepeleire Gróf Bolza Gézára s családjára, és a nemzeti szövetség működésének eredményére.

— **Zich Károly** B.-Szt.-Andrási néptanító „Érzsébet királynék emlékezete“ című művecskéjére hírdet előfizetést, melynek befolyandó ára boldogult királynék szobrára fog fordítani. E művecskében a szerző elhunyt királynékról emlékezik meg, s az anarchizmus és szocializmus, téves elveinek káros befolyását ismerteti. E könyvecske ára példányonként 4 krajczár, s megrendelhető a szerzőnél Békés-Szent-Andráson.

— **Hangverseny.** A szegedi honvéd gyalogezred zenekara, folyó hó 30-án este 7 órakor, az Árpád szálloda disztermében hangversenyt rendez.

— **Tanyai tűz.** Sajátságos az az előszertet, a mivel kis gyermekek a tűz, s főképen annak élesztője a gyufa iránt viseltettek. Lapunkban már nem egy alkalommal számoltunk be gyermekek által okozott tűz kárról, most ismét beigazolódt, hogy nem jó a gyermekeket gyufához juttatni u. i. e hó 19-én déltán jüsztá-csákón Brachna Pál bérőnek szerűs kertjében tűz támad, s az egész takarménykészlet elhamvadt. mint a nyomozat kiderítette, károsnak 6 és 8 éves gyermekei a szerűs kertben tüzet raktak, s ettől gyuladt meg a készletben levő takarmány.

— **Népies gazdasági előadások.** Darányi Ignác gazdasági miniszter ez évben is felkérte a békésmegyei gazdasági egyetett előadások tartására. Az egytetett az a cél vezette, hogy a megye mindazon községeiben, hol a mult évben előadások nem tartattak, előadásokat fog rendezni, így Gyula, Csaba, Békés. Szarvas Körösladány, Köröstarcsa, Doboz, Gyulavári. Kondoros, Békés-Szt. András, Öcsöd és Bánfalván lesznek előadások. Összesen harmincz népies gazdasági előadás lesz. Az előadásokat rendező Zsuzsák István gazdasági egytetti titkár az a cél vezette, hogy a gazdaság és ismeretszerzés azon ügyei tárgyalassanak, melyek időszerűségük révén számot tartanak a gazdák érdeklődésére, így a szövekezeti ügy, a munkás törvény, a kukorica-moly stb. fog ezen előadásokon megbeszéltetni. A vármegyei alispán egy a napokban kiadott köröndeletben arra szólítja föl az előjáróságokat, hogy ezen előadások ügyét minél jobban mozdítsák elő.

— **A varrógép — lefoglalható.** Eddig a varrógépet is azok közé a szerszámok közé számították, melyeket birői végrehajtáson lefoglalni nem lehet. Egy konkrét esetből kifolyóan pedig most, mint az Ügyvédek Lapja írja, a budapesti ítélőtábla kimondotta, hogy a varrógép nem tartozik azok közé a szükséges eszközök közé, melyek végrehajtás alá nem esnek. Tehát a varrógépet is le lehet foglalni.

— **Roncsoló toroklob és a macskák.** Olvasóink különösen kis gyermekek szülők okulására közöljük azt a nagyfontosságú hírt, hogy a párisi legfelsőbb egészségügyi tanács legutóbb tartott ülésén egyhangulag elhatározta azt, hogy a francia közönséget figyelmezteti arra, hogy a macskákat lehetőleg tartsa távol gyeshmektől. A kis gyermekek réme, a difteritisz ugyanis nem ritka a macskáknál, ahonnan közeli érintkezés által a gyermekekre is átragad a baj.

— **Békésmegye állategészség ügykimutatása 1898 október 15-én.** Lépfene: Mezőberény 1 u., összesen 1 község 1 udvar.

Takonykór és bőrféreg: Békés 3 udvar, Békés-Csaba 1 udv., Csorvás 1 u., Gyula 1 u., Kétegyháza 1 udv., Orosháza 1 udvar, Szarvas 2 udv., Ujkigyós 1 udv., összesen 8 község 11 udv.

Ragadós száj- és körömfájás: B.-Csaba 1 udv. Rühkór: Békés 3 u., Csorvás 1 u., Kondoros 1 udv., összesen 3 község 5 u.

Sertésorbáncz: Doboz 2 u. Sertésvész: Békés 5 udvar, Békés-Csaba 10 udv. Doboz 1 udvar, Gyoma 1 udvar, Gyula 1 udvar, Gyulavári 1 u., Gyulavarsánd 1 u., Köröstarcsa 1 udvar, Orosháza 1 udv., Pusztá-Szt.-Tornyá 1 m., Sámson 1 u., Szarvas 2 t. Szeghalom 1 udv. Uj-Kigyós 5 u., Vésztó 8 u., összesen 15 község.

— **A „vérbosszu“** Trelloni Marió, a hirneves olasz író ily című regényét küldi karácsonyi ajándékkul a „Képes Családi Lapok“ karácsonyra minden előfizetőjének ingyen és bérmentve, még azoknak az előfizetőknek is, kik október elsején lépnek a „Képes Családi Lapok“ előfizetőinek sorába. Az októberi évnegyedben, külön beküldhető regényként mellékletül adja a „Nolibertek“ című regényt, melynek szerzője az ismert tollú író, Buday Sándorné Tisztaujhelyi Újhelyi Vilma. A főállapban Tölgyessy Mihály „Régi és új bűnök“ című regényét és Tolnai Lajos „Ez már feleség,“ című elbeszélését közli, nem kevésbé minden számban költeményeket, humoreszkeket, ismeretterjesztő cikkeket stb. stb. úgy hogy joggal elmondhatjuk, miszerint a Képes „Családi Lapok“ a legjobb

és legolcsóbb szépirodalmi hetilap, mert egy évre 6 frt., félévre 3 frt., negyed évre 1 frt. 50 kr. — Mutatvány számot ingyen küld a kiadóhivatal. Budapest, V. Vadász utca 14. sz.

— **A „Pillangó“**-című élelzap, 38. száma megjelent és valóban meglepő kivitelű rajzokat találunk benne. A magyar közönségnek ajánljuk ezen lapot, mely hivatva van a magyar művelődés terjesztésében részt venni és hazafias kötelességet teljesít mindenki, a ki ezen lapot támogatja. A „Pillangó“ előfizetési ára egy egész évre csak 4 frt., ki azonban már most az 1899 évre előfizet, 1898 október hó 1-től ez év végéig ingyen kapja a lapot. A „Pillangó“ szerkesztősége és kiadóhivatala Budapesten, VI., Teréz-kört 35 sz. a. van. Mutatványszám ingyen.

— Vettük a „Kert“ a kertészet összes ágait magába foglaló kertészeti szaklap -20ik számát, mely nek érdekes tartalmából a következőket emeljük ki: Készítsünk primitív meleg ágyakat M. Ö.-től. A spárga hajtása télen J. S.-től. Gyümölcs szüret után Varga Jenő-től. E számban 5 fametszet és egy színnyomatu műmelléklet teszi érthetőbbé a benne előadottakat. E valóban tanulságos közlöny kéthetenként jelenik meg 'őszerkesztője Mautner Ödön felelős szerkesztője Igali Szvetozár. kiadóhivatala Budapest Andrassy ut 23, Előfizetési ára negyedévre 1 forint. A kertészet iránt érdeklődőknek nagyon melegen ajánljuk e nagy szakavatottsággal szerkesztett folyóiratot.

KÖZGAZDASÁG.

Első mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden. Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ ugyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja a Szegedi Gazdasági Egyesülettel karöltve a földművelésügyi miniszter támogatása mellett 1899. évi szeptember hó 3-tól bezárólag 10-éig Szegeden országos mezőgazdasági kiállítást rendez. A kiállítás országos jellegéből folyólag a mezőgazdaság minden ágát felölelné, és ennek megfelelőleg a következő 6 csoportra oszlik:

- I. Élőállatok és állati termények kiállítása.
  - II. Földművelési és növényi termények kiállítása.
  - III. Szőlőművelés, horászal, gyümölcs és kertészeti kiállítás.
  - IV. Mezőgazdasági gépek és eszközök kiállítása.
  - V. Házi és mezőgazdasági iparok kiállítása.
  - VI. Erdészeti és vadászati kiállítás.
- Az egyes főcsoportok már a munkálatokat meg is kezdték. úgy hogy a kiállítás általános programja már a jövő hó végén közkezen forog. Különösen érdekesnek ígérkezik az állatkiállítás, a mely első sorban az Alföld állattenyésztését volna hivatott a nagyközönségnek bemutatni.

Az állatkiállítással kapcsolatban egy országos löverseny is rendeztetnék és a Szegedi Gazdasági Egyesület már meg is tette a kellő lépéseket a versenypályának bejegyeztetése iránt.

Általában a rendező bizottság fősulyt helyez arra, hogy a kiállítás tanulságos legyen, és hogy a kiállítókra nézve közvetett anyag-házzonnal is járjon, és úgy nem annyira a mennyiségre, mint inkább a minőségre fogja a sulyt helyezni a kiállítandó tárgyak megválasztásában.

A kiállítás iránti érdeklődést nagyban fokozza az, hogy annak védnökéül József főherczog Ö fensége fog felkérteni; a ki mint az ország első birtokosa is a magyar gazdaközönség körében nagy rokonszenynek örvend. A kiállítás diszelnökéül felkértek; Dr. Darányi Ignác, földművelésügyi miniszter, Gróf Dezewffy Aurél az „OMGE“ elnöke. Kállay Albert, Szeged szabad kir. város főispánja, Pálffy Ferencz polgármester és Zsótér Andor, a Szegedi Gazdasági Egyesület elnöke.

A kiállításnak külön háziipari csoportja is lesz, amely különösen az Alföld szocialis viszonyaira nagy fontossággal bír. Ennek a csoportnak a rendezésére a Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara vállalkozott, a mi már maga is biztosítja e kiállítás sikerét.

A rendező bizottság Bujanovich Sándor, az „OMGE.“ alelnöke vezetése alatt általában mindent elkövet arra nézve, hogy az érdeklődést a kiállítás iránt a legszélesebb körökben is felkeltse, hogy minden szakerőt a rendezés körül foglalkoztasson, és hogy általában a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének ezen első nagyobb szabásu szereplését siker koronázza.

Döntvény biztosítás ügyben. Megfelelő törvényhiányában a magyar biztosításügyi judikatura tisztán az egyes bíróságok döntvényeire van utalva. Legutóbb is érdekes ilyen döntvényt mondott ki egyik illetékes fórum. Az tudvalevően már régebbi álláspont, hogy a több évre kötött biztosítási szerződésből csak egy év kötelező a biztosítottra, ezt azonban most tovább vitte a budapesti kereskedelmi és váltótörvényeszek. Az eset az volt, hogy a biztosítási szerződés létrejött, de a biztosított a díjat még nem fizette le. A biztosított objektum leégett, mielőtt a biztosított fél egy krajczárnyi díjat fizetett volna. A biztosító-társaság arra hivatkozott, hogy mindaddig, míg a díjat meg nem kapta, a veszélyt nem is viselheti és nem fizette meg a biztosítási összeget. Pörre kerülvén a dolog, a bíróság kötelezte a társaságot a biztosítási összeg megfizetésére, mert a biztosított fél köteles lévén a biztosítási díjat lefizetni, a társaság ellenben tartozik viselni a kockázatot. Ha a biztosított a lejárt díjat nem fizette le, ez a késedelme nem vonja maga után a biztosítási szerződés érvénytelenségét, hanem pusztán csak azt hogy a fél a biztosítási díjért beperelhető.

Bűnfenyítés gabona-uzsoráért. Kétségkívül általános helyeslés kíséri a különböző hatóságoknak azt az újabb tapasztalható erélyességét, amellyel a gabona-uzsoraát megakadályozni, illetőleg megtorolni igyekeznek. Amióta a földművelésügyi miniszter ez ügyben a maga figyelmeztető rendeletét kibocsátotta, azóta a vidéki közigazgatás tényleg fokozott figyelemmel ügyel a gazda-nép érdekeire és szigorubban ellenőrzi a gabona-uzsorások üzelméit. Ez a fokozott ellenőrzés természetesen eklatánsabb eseteket tár fel s elismerésre méltó dolog, hogy a hatóságok éppenséggel nem tartózkodnak a szigoru megtorlás útjától sem. Ilyen esetről értesülünk a következőkben: Csanádmegye közigazgatási bizottsága, meggyőződve arról, hogy P. és Sch. gabonakereskedő-czég Aradról nagymérvű uzsora-üzletekbe csábitotta a megyebeli gazdákat erről jelentést tett a földművelésügyi miniszterhez, aki viszont bűnfenyítő eljárást indított a czég ellen. A közigazgatási bizottság pedig most utasította az összes szolgabirákat, hogy puhatalják ki, vajjon nem történtek-e hasonló üzelmek más czégek részéről is, s ha igen, rögtön tegyenek erről jelentést, hogy a bűnfenyítő eljárás minden vétkes czég ellen megindítható legyen. — Megnyugvással vesszük tudomásul ezt az erélyes fellépést, mely kétségkívül több sikert ígér minden eddigi intézkedésnél. Ugy kellene, hogy minél több megye kövesse ezt a csanádi példát.

Elfüstött milliók. Igen érdekes és tanulságos statisztikát adott ki a napokban a központi dohányjövédék igazgatósága. Ebben elmondja, hogy Magyarországon mennyit dohányoztak a legutolsó nyolcz hónapban, vagyis január 1-től augusztus végeig. Óriási összeg: 33,086.020 forint és 20 krajczár szállt a levegőbe illatos, kevésbé illatos és egészen közön-

séges füst alakjában, nem valami nagy kárpótlást nyújtva a dohányzó emberiségnek. A statisztikából kitérünk az is, hogy mely szivarnemek hódítottak leginkább a lefolyt évben és mely szivarkák vesztettek és mily arányban népszerűségükből. Az emelkedés legnagyobb volt a regalitásnál, az esés legnagyobb a virginianál, Szivarkát az idén többet adtak el, mint tavaly 1897-ben elfogyott 513,145,450 darab: az idén 553,793,258 darab. Legnagyobb emelkedés a drámánál mutatkozik, azután következik a sport és végül a hölgy-cigaretták. Ezzel szemben a hercegovina szivarkákat tizenöt százalékkal kevesebbet fogyasztottak. Burnót is kevesebb fogyott el 1898-ban. Mig tavaly 34,579 kilogramm került eladásra, addig az idén ugyanazon az idő alatt csak 33,579 kilogramm. A pénzjövedelem az általános árjegyzék szerint a következő: burnótért lefolyt 66.969 forint, pipadohányért 14,138.763 forint, beltöldi szivarokért 11,000.111 forint 78 krajczár szivarokért 5,009.127 forint 14 krajczár, havanna szivarokért 40.572 forint 75 krajczárt. Ezenkívül különlegességi gyártmányokért befolyt 7,800.476 forint. Az összes jövedelem az 1898-ban eladásra került szivarokért, szivarokért és dohányért 33,086.020 forint volt, mig tavaly 33,604.823 forint, tehát a múlt esztendő első nyolcz hónapjában 481,196 forinttal többet költöttek Magyarországon szivarra, mint az idén.

Fogorvos. Kovács J. Budapestről bátorodik a n. é. közönséget értesíteni hogy már második hete ismét Szarvason tartózkodik. Felkéri azokat a fogbajosokat, kik segélyt igénybe akarják venni, hogy minél előbb jelentkezzenek, mert vannak műtétek (Plombírozások és fogbetétek) melyek hosszabb időt vesznek igénybe. Lakása: Árpád szálló 1. sz.

Vasuti menetrend 1898 évi május hó 1-től.

Indul.	Érkezik.
Mezőtúr felé	Mezőtúrról
3515 sz. vonat 12 ó. 10 p. éjjel	8512 sz. vonat 3 ó. 32 p. éjjel
8511 " " 8 ó. 44 p. regg.	8514 " " 1 ó. 28 p. d. u.
8513 " " 1 ó. 58 p. d. u.	8516 " " 5 ó. 41 p. "
Mezőhegyes felé	Mezőhegyesről
8512 sz. vonat 3 ó. 39 p. éjjel	8511 sz. vonat 8 ó. 44 p. regg.
8514 " " 1 ó. 51 p. d. u.	8513 " " 1 ó. 50 p. d. u.

Legnagyobb nyeremény

legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény

JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

A nyeremények részletes beosztása következő:

	Korona
1 jutalom nyer. á.	600000
1 " " "	400000
1 " " "	200000
2 " " "	100000
1 " " "	90000
1 " " "	80000
1 " " "	70000
2 " " "	60000
1 " " "	40000
5 " " "	30000
1 " " "	25000
7 " " "	20000
3 " " "	15000
31 " " "	10000
67 " " "	5000
3 " " "	3000
432 " " "	2000
763 " " "	1000
1238 " " "	500
90 " " "	300
31700 " " "	200
15650 á 170, 130, 100, 80, 40.	
50,000 nyer. és jut. összegben 13.160.000	
melyek hat húzásban sorsoltatnak ki	

A harmadik nagy magy. kir. osztályosorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre újból **50,000 nyeremény**

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek feltétlenül nyerni fog. A nyereségi esélyek tehát, mint már általános ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160.000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig: egy egész I-ső oszt. eredeti sorsjegyet 6.—frt " fél " " " " 3.— " " negyed " " " " 1.50 " " nyolczad " " " " 75 " küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A húzások után megküldjük azon tisztelt vendükknek a hivatalos húzási jegyzéket. Hivatalos tervezetek pedig díjtalanul állanak rendelkezésre. A húzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. október hó 29-ig

hozzánk beküldeni.

Török A. és Társa

a m. kir. szab. osztályosorsjáték főelárusítói

Budapest, V., Váci-körút 4/a.

Rendelőlevél levágandó Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre..... I. osztályu magy. kir. szab. osztályosorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget..... frt (utánvételezni kérem) (postautalvánnyal küldöm.) A nem tetsző törlendő.

Pontos cím

HOMOKI SZŐLLŐTELEPÍTŐKNEK IGEN FONTOS.

A czég 17 év óta áll fenn, s most már az országon kívül is elterjedt a híre, amennyiben ma már sok nemes és vadoncz csemetét szállít Horvát-, Szlavonország, Bosznia, Cseh-, Morvaország, Galiczia, Bukovina, Stájerország Alsó- és Felső-Ausztria, valamint Szerbia, Bulgária, Románia és Németország részére. Nemesfa-állománya ezuttal 500,000 drb; vadoncz-állománya 8 millió. A czég évenként 4500-5000 rendelőnek küld szállítmányokat. A gyümölcsfa-iskola teljesen homoktalajon létesült s így az főként a **homoki szőlőtelepítőknek kincses háza** azért, mert mint tudva van, a homoktalajból kikerült fa a homokföldben éppen úgy, mint az agyagos, kövecses talajban, nemkülönbén a lapos, és magas (hegyes) fekvésnél mindig biztosabban ered meg és fejlődik, mint az, mely agyagos iszaplerakodásu vagy túlságosan kővértett talajban állítatik elő. A gyümölcsfajok boldogult **Bereczki Máté** mezőkovácsházi hírneves telepéről valók. Ugy magasdereku, valamint törpe csemeték megrendelhetők körte, alma, szilva, őszi baraczk, kajszin-baraczk, cseresznye, meggy, lasponya, birs, dió és eperhől. Az 1-2-3-4 éves, gazdag gyökerü, fajhiteles, igen szép csemeték darabja azok erőssége szerint 15 krtól 40 krig. A 4-5 éves igen erős koronás sorfák drbjá 45-50 kr. Nagybani vételnél az árak külön megállapodás tárgyát képezik. Fentirt gyümölcsfajokból táblaültetés folytán 1-2-3-4 éves selejtezett minőségű csemeték is kaphatók, erősség szer ut 2-5-7-10-15 krrért, melyek gazdag gyökérzetüknel fogva főként nagybani telepítésekhez olcsóságuk folytán igen ajánlatosak. Fenti minőségű csemeték vadonczai is bármily számban és erősségben megrendelhetők a fentirt czégnél. A gazdag gyökérzetü vadonczok 1000-e azok erőssége szerint 5 frt 85 krtól 19 frt-ig terjed. Nagyobb vételnél 5-10-15% engedmény. — Levél-cím:

UNGHVÁRY LÁSZLÓ gyümölcsfa-iskolája, CZEPLÉDEN.

I I Tessenek árjegyzéket kérni I I